

Fernando Rubén Brodsky נעצר ביום 14.8.1979 בגיל 23.

תאריך לידה: 30.10.1956

אזרחות ארגנטינית – מספר זהות: 7.064.073.

תיק CONADEP: 1491 [677].

האב: Mauricio Brodsky.

האם: Sara Silberg de Brodsky.

תיאור המקרה: נחטף מביתו ברח' Libano 320, בפרבר Florida פרובינציה בואנוס איירס. עדים למעצר: Nora Cristina Cozzi, Héctor Eduardo Piccini. נלקח למחנה המעצר ESMA של חיל הים שם הוחזק עם ראש מכוסה ועבר עינויים במשך מספר חודשים. לאחר מכן נזרק לנהר לה פלטה בעודו בחיים. ע"פ עדותו של Víctor Bastera. עדות נוספת: Carlos Muñoz. תיק 8893 בית משפט פלילי מס' 7 ב-San Isidro. יש גם תיק ב-CONADEP. א"מ חצ 7120/51: מאז מעצרו פרננדו ברודסקי התקשר מספר פעמים הביתה וכן למרפאה של אביו בבית החולים. בחודש ינואר התקשר פעמיים בשבוע. הוא לא ידע היכן נמצא. הוא היה אופטימי לגבי אפשרות שחרורו. עם חילופי המפקדים בצבא והמינוי של General Fortunato Galtieri לא חזר להתקשר. ביום 30 בינואר 1980 הוא התקשר וכן גם צעירים נוספים שהיו עצורים שם, והודיע שלא יוכל להתקשר עוד. בספטמבר 1981 קיבלו ידיעות נוספות עליו אולם לא אומתו וכנראה היו שקריות. הרישום הראשון בתיק נעשה ב-3.12.79.

השערות לגבי מקום הקבורה:

הוחזק ב-ESMA. על פי העדות של Víctor Bastera הושלך לים בעודו בחיים.

אנשים הקשורים למקרה:

נפגשו עם Massera ששיקר ואמר שפרננדו לא בידי חיל הים. המדכאים: Rolón, Astiz, D'Imperio.

עדויות על אנטישמיות בקשר לחטיפתו של פרננדו:

יש עדויות שעינו אותו יותר בגלל היותו יהודי.

עדויות על הימצאו של Fernando במעצר:

כשהיתה בארגנטינה הוועדה לזכויות אדם מארה"ב וביקרה ב-ESMA, ראו את פרננדו במחנה זה.

פעילות פוליטית וציבורית:

לא היתה לו.

סבל שנגרם לשארים עקב החטיפה:

תיק מארכיון משרד החוץ (א"מ חצ 7120/51) – תקציר:

מאז מעצרו פרננדו ברודסקי התקשר מספר פעמים הביתה וכן למרפאה של אביו בבית החולים. בחודש ינואר התקשר פעמיים בשבוע. הוא לא ידע היכן נמצא. הוא היה אופטימי לגבי אפשרות שחרורו. עם חילופי המפקדים בצבא והמינוי של General Fortunato Galtieri לא חזר להתקשר. ביום 30 בינואר 1980 הוא התקשר וכן גם צעירים נוספים שהיו עצורים שם, והודיע שלא יוכל להתקשר עוד. עתירה לבית משפט להביאס קורפוס ללא תאריך. דף המתאר את המקרה עם תאריך ינואר 1981. בספטמבר 1981 קיבלו ידיעות נוספות אולם לא אומתו וכנראה היו שקריות. מעטפה ממוענת אל שר החוץ יצחק שמיר.

הרישום הראשון בתיק נעשה ב-3.12.79. באותו דף רשומים מספרי טלפון ליד השמות רובלדו [Robledo] ומסרה [Massera].

מכתב: דוד מורג משגרירות בבואנוס איירס אל המשרד בירושלים, 26.1.1982 ובו תיאור של החומר שיש בתיק וההליכים שנקטו. בביקור לפני מספר שבועות במשרד הפנים הועלה גם המקרה של ברודסקי עם בקשה לקבל מידע עליו. הורי פרננדו ברודסקי הראו העתקי מכתבים מאת הסנטור של ארה"ב ויליאם להמן ואחר חתום על ידי מספר חברי קונגרס אל הנשיא.

עדות שנמסרה על ידי Sara Silber de Brodsky ו-Mauricio Brodsky בשימוע בבואנוס איירס ביום 6.9.01.

הנעלם: Fernando Rubén Brodsky, נחטף ב-14 באוגוסט 1979 מאוריסיו: כשהיתה פה הוועדה לזכויות אדם היינו עדים לזוועה שהביאה את בני ל-ESMA. הדבר נודע כי ראו את בני במחנה זה.

שרה: בשבילי המצב החדש [לבוא להעיד כאן] זה כאילו לחוות הכל מחדש. בני הנעלם נוכח כל הזמן, בשבילי זה לחוות כל זאת מחדש כל הזמן. אני רוצה לספר שבמשך 25 השנים שעברו חיפשנו בשגרירות, באמריא, בדאיה, בארגוני זכויות אדם. פה בארגנטינה פנינו לאנשי צבא, אזרחים, אמהות של Plaza de Mayo, נסעתי לישראל, לארה"ב, להולנד לחפש אותו. החיפוש הוא בלתי נגמר והיום אנחנו כאן לשם אותו חיפוש. בתי Andrea Brodsky נסעה לישראל באמצעות הסוכנות ואנחנו מודים על כך. אנדריאה יצאה באותן שנים מפני הסכנה, בעזרת הסוכנות היהודית. והיא אסירת תודה ומאושרת על כך.

זדוף: לפני שהגענו לפה בדקתי בארכיון משרד החוץ ומצאתי את התיק שמתייחס לפרננדו, ושם המסמכים של הנתונים שהבאתם לשגרירות בתקופה ההיא, והתיק הזה גם מעיד על הפעילות של השגרירות שנעשתה, לדאבוננו ללא הצלחה, כדי להציל את פרננדו. פני: כל החומר הזה תוכלו לקבל אותו.

שרה: כנראה היו פה הנחיות כלפי היהודים העצורים וכנראה לחלק היו זכויות רבות יותר מאחרים, ולכן היו כאלה שניצלו וכאלה שלא, ובני לא ניצל.

עירית: האם ידוע לך כמה ניצלו?
שרה: מדברים על כמה שניצלו אבל לי ידוע על אחד וזה מביא אותי לבקר את אלה שהיו בראש השגרירות.

עירית: עד כמה שידוע לנו האחד הזה ניצל לא בזכות השגרירות ויש להיזהר מהקביעות האלה. דווקא במקרה של הגברת, יש לנו את התיק שניסו לעזור לבן בשגרירות ולא הצליחו. והראייה היא העזרה שניתנה לבת.
שרה: אני מכירה בדברים החשובים שנעשו מצד הקהילה ומצד השגרירות. מה שמזעזע אותי זה שמדינת ישראל הסתכלה על מחנות ריכוז של יהודים וקיבלה את זה לאחר שהיו כבר 6 מיליון קורבנות.

עירית: לא נרחיב בנושא, יש כאלה שאומרים שהחיים בארגנטינה התנהלו כרגיל, וחלק לא ידעו על מחנות הריכוז. אנשי השגרירות וגם זה היושב לידי סיכנו את חייהם בהגיעם לבתי כלא בחיפוש אחר יהודים ולא בהצלחה מרובה.

פני: באותם שנים שאת מדברת, אני הייתי בשגרירות ורן קוריאל היה בשגרירות ודלתנו היתה פתוחה לפנייך. באותם ימים הגענו לכל בתי הסוהר שנתנו לנו להגיע אליהם. לצערנו הרב למחנות הריכוז לא רק שלא נתנו לנו להגיע, למרות זאת באותן שנים ויש מסמכים המעידים על כך, השגרירים שלנו לא הניחו ליום אחד את הניסיון להגיע לגנרלים ולנסות להשיג שחרורים. ברור שגם לנו כמדינה היו גבולות שהגנרלים שמו ולא יכולנו לעבור אותם. למעשה התוצאה היתה שכאשר אנשים היו בבתי הסוהר, ותוך שימוש בחוק האופציה הצלחנו להוציא מאות אנשים, אבל נכשלנו לחלוטין ואת בוודאי זוכרת באותם מקרים של הנעלמים. מאוד התרגשתי באופן אישי כשעזבתי את ארגנטינה שאת מסיבת הפרידה עשו לי דווקא ארגון הנעלמים שהכירו את העבודה שלי אך גם הכירו את המגבלות שלי. אני רוצה לסכם שברור לי הכאב הנורא שמשפחה של נעלם חשה, ואני יודע שכישלון שלנו במקרה כזה הוא של מאה אחוז. למרות זאת אנחנו באנו עם כל הלב וכל הרצון, לפחות לנסות ולמצוא את הפתרונות היום למה שאי אפשר היה לעשות באותה תקופה.

שרה: אני מכירה באומץ ובכבוד שבכם ברגע הזה. אבל את המלחמה הייתם צריכים לעשות ברגע הגבולי ההוא כשבני היה חמישה חודשים כנעלם במעצר ב-ESMA. מאות אנשים היו באים מאנטרה ריוס והיו מקבלים אותם באדישות כאילו להגיד זה עוד מקרה אחד. השם של האיש המפחיד ביותר שפגשתי בשגרירות היה השגריר שמורק. כתבתי עליו, הוא עשה עלי רושם רע, לא אפשר לנו להתקרב לשמיר, ופעל כאילו היה המשטר הצבאי שהיה כאן. הוא היה נזיר שחור לגורלנו.

עירית: היום התפרסם בישראל בעיתון רציני ביותר מאמר שקוטל באופן טוטאלי את הגעתה של הוועדה לארגנטינה. המאמר אומר שהנושא של הארגנטינאים נחקר והוא לא מצדיק הגעת המשלחת עם משאבים כאלה, בזמן כל כך קשה בישראל. מדינת ישראל, על אף הביקורת הזאת הרגישה שיש חשיבות מרובה במפגש של הוועדה עם יהדות ארגנטינה. ועל אף שהמנדט של הוועדה לא להכנס לשאלה של התנהגות השגרירות באותה עת, הוועדה הרגישה שהנושא הוא טעון מבחינה רגשית, ואנחנו בודקים את זה, מה שאמרת נרשם לפרוטוקול, התיקים של השגרירות נבדקים על ידי ד"ר זדוף שהוא לא חבר בשום מוסד ממשלתי, גם אנחנו לא היינו באותה עת בשגרירות ואנחנו אובייקטיבים לחלוטין. יחד עם זאת קשה לשפוט אדם כשהוא עובר צער כל כך גדול. אבל אנחנו מבקשים לנסות להיות פתוחים ולשמוע דברים למרות שאתם חיים את המציאות שלכם כל כך הרבה שנים. ואני מציעה שנמשיך במקרה האישי.

שרה: אני פתוחה להצעה, אני יהודייה וראיתי מה שקרה, ואני מבקשת את הכבוד שאתם מוכיחים ומראים לנו.

זדוף: אנשי האנתרופולוגיה סיפרו לנו שממחנות המעצר, לא מבתי הכלא, רק מדינה אחת בעולם הצליחה להוציא אדם אחד - וזה היתה ארצות הברית. אף אחד אחר לא הצליח להוציא אף אחד ממחנה מעצר לא חוקי. שרה: ידוע על מקרים שכן יצאו, ששילמו ויצאו. פני: אבל לא באמצעות השגרירות. שרה: המחנות לא היו חוקיים והיו צריכים לשאת ולתת. והיו בלי סוף מחנות ריכוז.

נסיבות האירוע:

מאוריסיו ברודסקי:

כשהמצב הזה של הרדיפה שרר במדינה, בני פרננדו לא היה מעורב באף קבוצה אלימה, הוא היה נגד אלימות, אני רופא, נסעתי לכנס בברזיל, לקחתי אותו איתי, והוא נשאר שנתיים בברזיל. הוא חזר כשפה הדברים היו רגועים יותר. ב-14 באוגוסט 1979 קבוצת חוטפים הגיעה לבית של פרננדו, ולקחו אותו תוך מכות מהחדר בו הוא ישן. מיד התחיל החיפוש שלנו, הגשנו הביאס קורפוס שלא קיבל תשובה חיובית, פנינו לשגרירות ישראל שרשמה, אבל לא קיבלו אותנו באותה צורה שהתקבלנו בשגרירות ארצות הברית שפתחה את דלתותיה וקיבלה אותנו באדיבות רבה. הדבר הזה מוכח על ידי ועדה של הפרלמנט של ארה"ב שהגיעה לכאן על מנת לחקור את המקרים שלנו, ועדה שבראשה עמד חבר הפרלמנט האמריקאי לכטמן, אתו נפגשנו בארה"ב. הוא עשה כל מה שניתן על מנת למצוא נתונים על בנו ללא תוצאות.

יש לי חבר שהוא גנרל שהבטיח לעשות משהו במשרד הפנים, התקבלתי על ידי הקולונל Palacios, והתוצאות היו שליליות. אני גם טיפלתי כרופא במישהו שהפגיש אותי עם Massera והוא קיבל אותנו במשרד הפרטי שהיה לו. העביר אותנו לקצין צעיר שישב לידו ועם הקצין הצעיר הזה דיברנו על פרננדו ולפי מה שהוא אמר הרגשתי שהוא מכיר את פרננדו ויודע משהו. קנינו פסל במתנה ל-Massera, אבל הוא שיקר ואמר שהבן לא במקום של חיל הים.

תלונה נוספת הגשנו בוועדה לזכויות אדם של אמריקה שהגיעה לכאן חודש לאחר חטיפת בני. זה מוזר אבל בסוף השנה החליטו לתת לפרננדו להתקשר אלינו, ומדצמבר 79 ובמשך כל ינואר 80 התקשר פעמיים לבית החולים ולמרפאה ולבית סבתא. אחרי החיפוש הלא מועיל הזה, הדברים התחילו להשתנות במדינה הזאת, והגשנו תלונה משפטית לבית המשפט של ד"ר Reinoso ב-San Isidro, שם האשמונו את Massera ואת הקפיטן שהיה אחראי על קבוצות העבודה של החוטפים שהופיעו באותו משפט, ושיקרו, ואמרו שאף פעם לא ביקרנו אותו ואף פעם לא פגש אותו. עמדנו מול Massera, האשמונו אותו והגיעה החקירה ושם נתנו עדות האנשים שהיו יחד עם בני ב-ESMA.

אחד העדים הוא Víctor Basterra, שצילם את בני בהיותו עצור ב-ESMA. הוא בעצמו היה עציר, אבל מאוד מומחה בתמונות ולזיוף מסמכים. והוא עבד בשבילם במשרד לזיוף מסמכים וזה הציל

את חייו. כי אחר כך הוא הפך להיות איש אמונם ונתנו לו לצאת בסופי שבוע, וכשיצא היה לוקח אתו הרבה מסמכים שאחר כך הגיש במשפט.

ככה אנחנו מכירים את השמות של המדכאים שדיכאו את פרננדו : Rolón, Astiz, D'Imperio שכבר מת וששוחררו על ידי חוק הציות המחויב. היינו בקשר אישי עם הבנאדם, היה לנו קשר של פעם בשבוע לפחות, ועקבו אחריו, איימו עליו, גם בתקופת הדמוקרטיה. הוא סיפר לי שכאשר הגיעה הוועדה האמריקאית היא נכנסה ל-ESMA, ואת כל העצורים לקחו לאי באזור Tigre. שינו את כל המערכת של דיכוי שהיתה בבית הספר על מנת להראות לוועדה שהכול כרגיל. אחר כך הביאו אותם בחזרה למעצר, על פי סיפורו של Basterra, ברגע מסוים כל העצירים נעלמו, והוא חושב ששמו אותם במטוס וזרקו אותם לים.

שרה : זה לא מידע ודאי ויכול להיות ששרפו חלק. העובדה שזרקו אנשים ממטוסים זו עובדה. במקרה האישי יש להם שתי גרסאות : נשרף או נזרק.

מאוריסיו : בתחילה זו היתה סברה, אף אחד לא ידע. אבל אחר כך נודע בוודאות שזרקו. איש חיל הים נתן עדות בפני גרסון על צורת הרצח הזאת של אנשי חיל הים. אין עדים על זה שהשליכו את פרננדו.

פיני : ישנה גירסה שטוענת ששמרו מסמכים גם אז ולא השמידו הכול. אחד הכיוונים שננסה לפנות אליהם כוועדה, על בסיס מה ששמענו, הוא ללחוץ על ממשלת ארגנטינה למצוא את מסמכים.

עירית : בשיחות של הבן מה הוא אמר?
מאוריסיו : אמר אני בסדר. אני חשבתי שהוא לא דיבר בחופשיות, פעם אחת אחד האנשים שהיה איתו דיבר איתי אפילו, ואמרתי לו, בבקשה הבן שלי הוא לא טרוריסט, הוא לא אלים, בבקשה תשחררו את בני, הוא בעל עושר רוחני ומדעי תנו לו את החופש.

עירית : בשיחה האחרונה אמר שלא יוכל להתקשר עוד.
מאוריסיו : כן, כן, התקשר במשך כל חודש ינואר 80 ואחר כך אמר שיעבירו אותו למקום אחר ולא יוכל להתקשר משם.

פיני : ההחלטה לפתוח את התיקים לפני הזמן החוקי, היתה החלטה שלנו כי חשוב שכולם ידעו מה נעשה ומה לא נעשה. ואם היו שגיאות שלפחות נלמד מהם שלא יקרה שוב.

מאוריסיו : לפי העדים כאשר עינו את בני הם חזרו על האלימות כי הוא היה יהודי. היו סימנים נאציים וכולם היו אנטי שמיים.

שרה : הרב מרשל מאיר, הרב ברוך פלבניק, הרב רוברטו גרץ, הרב דניאל גולדמן, חררו מנצור, אפרים זדוף, אליהו טוקר - אלה האנשים שהיו לידינו ויש עוד ותודה רבה.